

שבת ה'תורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
ב'הכנ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 81

ויקרא תשס"ט

המאוס והפוסל ולא חילקה התורה בזה. ורק בבהמות שאין בהם מין של רודפים כלל, הוא האהוב למקום, וראוי להקרב לפניו למזבח.

אך יש להקשות על תירוץ הנ"ל שהרי בין העופות יש גם כן מינים טורפים, ואמנם הנשר ושאר עופות דורסים פסולים למזבח, אך מכל מקום יש מיני עופות כמו תורים ובני יונה שמקריבים מהם על המזבח! ואולי יש לתרץ קושיה הנ"ל דאמנם יש גם בין העופות מינים שטורפים, בכ"ז כיון שרוב העופות הם טהורות, כמו שרואים ממה שמנה את העופות הטמאות בפרשת שמייני ולא את הטהורות כמו אצל החיות, ממילא לא אכפת לנו ממיעוט הטמאות.

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה" (א ב)

במדרש נאמר על פסוק זה הה"ד ימינו כצל עובר.

ומסביר בספר "ליקוטי בשמים" לפרש זאת על פי הגמרא במסכת נדרים דף ו' מנין שלא יאמר אדם, לה' מנחה לה' תודה לה' שלמים, ת"ל קרבן לה'. והטעם שלא יאמר קודם שם ה', שמא ימות באמצע דיבורו ונמצא מוציא שם שמים לבטלה.

וממילא זו כוונת המדרש, קרבן לה' נאמר בפסוק "ולא לה' קרבן", משום שחוששים שמא ימות, והה"ד ימינו כצל עובר.

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה וגו' תקריבו את קרבנכם" (א ב)

בספר "אמרי יוסף" הובאו דבריו ב"ליקוט האורים" כתב לבאר פסוק זה ע"פ מאמר חז"ל ששאלו את מידת הדין מה יעשה החוטא אמרה נפש החוטא תמות. התורה אמרה יביא קרבן ויתכפר והקב"ה אמר יעשה תשובה ויתכפר. וא"כ, מידת הדין חסה על הבהמה ולא על האדם, והתורה חסה על האדם ולא על הבהמה, והקב"ה חס על שניהם. יעשה תשובה ויתכפר וגם האדם וגם הבהמה נשארו חיים.

וא"כ לפי זה, אפשר לפרש את הפסוק "אדם ובהמה תושיע ה"י" שה' ע"י שאמר שיעשה תשובה ויתכפר, מושיע גם את האדם וגם את הבהמה. וכן במקרא קודם שלפנינו, "אדם כי יקריב מכם" - שיעשה תשובה בתענית, שק ואפר, וע"י התענית יתמעט חלבו ודמו, זה קרבן לה', שהקב"ה ציוה. אבל "מן הבהמה וגו' תקריבו" זהו קרבנכם, כי זה מן התורה אשר נתתי לכם. אבל הקב"ה לא ציוה רק לעשות תשובה.

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה' וגו' אם עולה קרבנו וגו' אל פתח אהל מועד יקריב אותו וגו' וסמך ידו" (א א)

רבינו החתם סופר בספרו "תורת משה" מפרש פסוקים אלו על פי ההלכה שערל אינו נכנס לעזרה אלא משלח קרבנותיו. וכיון שאינו יכול להכנס, כמובן שאינו סומך על הקרבן, דאין השליח סומך. ולפי זה "אדם כי יקריב קרבן" - שיקריב תחילה קרבן מעצמו ובגופו, דהיינו שיעשה ברית מילה, אז "יקריב אותו" - בעצמו, "אל פתח אהל מועד" - ולא ע"י שליח, וע"י זה "וסמך ידו".

"מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן" (א ב)

כתב ב"דעת זקנים מבעלי התוספות": בתורת כהנים מסיק, למדנו ענוותנותו של הקב"ה שלא הטריח בניו להביא חיות מן היערות אלא בהמות המצויות להם. עכ"ל.

ועל זה כותב הרב עזריאל לנגה זצ"ל בספרו "עקבי ערב": והוא דבר מבהיל מאד, עד כמה היא אהבת הקב"ה לעמו דאף על פי שלכאורה היה קרבן מן החיות יותר חשוב מקרבן בהמות שהרי מאכל מלכים הוא (כמו שמצינו ביצחק שהיה אוהב ביותר את בשר החיות והמטעמים שנעשו ממנה) מכ"מ ויתר הקב"ה על כבודו בזה כדי שלא להטריח על ישראל אוהביו הנקראים בניו.

ואולם במדרש רבה פרשת אמור (פרשה כז סוף סימן ה') כתב טעם אחר, והוא: שהקב"ה אוהב את הנרדף ולא את הרודף, כמו שכתוב בקהלת פרק ג' "והאלוקים יבקש את הנרדף". והביאו שם כמה ראיות על זה ולבסוף כתבו: רבי אלעזר בנו של רבי יוסי בן זמרה אמר אף בקרבנות כז, אמר הקב"ה שור נרדף מפני ארי, עז נרדף מפני נמר, כבש מפני זאב, לא תקריבו לפני מן הרודפים אלא מן הנרדפים. הה"ד (ויקרא כ כז) "שור או כשב או עז כי יוולד" עכ"ל המדרש.

והנה מדרש זה תמוה מאד. דגם שיש בין החיות רודפים, דהיינו חיות הטורפות כמו הארי והדוב והנמר וכו', ואולם אלו אינם ראויים לקרבן מצד אחר, שהרי אמרו חז"ל שרק "המותרים בפיך" מותרים לקרבן ואלו הרי בכלל בהמה טמאה שאסורים באכילה וממילא אסורים למזבח, אבל החיות הטהורות כגון הצבי והאיל והיחמור בודאי אינם בכלל הרודפים אלא אדרבה בכלל הנרדפים, ומדוע נאסרו? ואולי י"ל, דכיון שבמין החיות יש רודפים כנ"ל, כבר נפסל "שם חיה" מן המזבח, בין אם היא ממין הטורפים הרודפים, ובין אם הם ממין הנרדפים, דשם חיה הוא

"אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו לרצונו לפני ה' (א ג)

בספר **"תבואות יקב"** כתב לבאר פסוק זה על פי דברי הגמרא במסכת קידושין, האומר רגלה של זו עולה פשטה הקדושה בכולה. מה שאין כן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לחציד, אינה מקודשת. והסיבה היא, שבהמה היא ברשותו של האדם, ואין לה דעת מה שאין כן אשה, שאינה ברשותו ויש לה דעת, וממילא רק אם היא תסכים היא תתקדש, אבל אין אפשרות שהקידושין יחולו על כולה אם הסכימה רק לחציה.

ולפי זה יבואר הפסוק: **"אם עולה קרבנו מן הבקר"** - שהקדיש מקצת מן הבקר שאמר רגלה של זו עולה, "זכר תמים יקריבנו" - מפני שפשטה הקדושה בכולה. ואם תאמר מה זה שונה מאשה שאינה מקודשת? על זה אמר הפסוק **"לרצונו לפני ה'"** שבהמה תלוי ברצונו בלבד, מה שאין כן באשה שזה תלוי ברצונה. (**"ילקוט האורים"**)

"זורקו את הדם" (א ה)

לגבי מקום זריקת הדם יש חילוק בין חטאת ועולה ובין קרבן בהמה לקרבן העוף. בקרבן בהמה דם החטאת נזרק למעלה מחוט הסקרה, ודם העולה למטה מחוט הסקרה, ובקרבן העוף להיפך. דם העולה למעלה מחוט הסקרה ודם החטאת למטה.

ובביאור הדבר אומר ה"חזוהי מלובלין" זצ"ל (הובאו דבריו ב"ליקוטי בתרי ליקוטי") כי קרבן בהמה מביא עשיר, וכשהעשיר מודה שחטא ומביא קרבן על חטאתו, זהו חידוש גדול לכן נהגו בו כבוד, לזרוק דם קרבנו למעלה. לא כן אם מביא עולת נדבה, הואיל והוא עשיר אין בזה חידוש כ"כ ולכן זורקים את דם החטאת למטה. לא כן אצל קרבן העוף, שמביא עני. שם הכל הפוך. אם מביא עולה בתורת נדבה הרי כאן חידוש גדול, שהרי הוא עני ובכל זאת מביא נדבה, ולכן זורקים את הדם למעלה, לא כן אם מביא העני חטאת, אין זו רבותא, כי מחמת שברון לבו הוא תמיד מודה ועוזב את חטאיו.

"ושסע אותו בכנפיו לא יבדיל וגו' עולה הוא אשה ריח ניחוח לה" (א ז)

חז"ל אמרו מבדילים בעולת העוף ואין מבדילים בחטאת העוף.

על דרך הדרוש מפרשים, שכאשר שונאי ישראל רואים או מוצאים אחד מישראל שחטא והתנהג בצורה לא הומאנית, אז מגלגלים חטא זה של היחיד על כל כלל ישראל כולו, ואין מבדילים לומר שרק יחיד זה חטא. לעומת זאת כשאחד מישראל עושה דבר יפה, ומועיל לכל האנושות, אז אומרים שיש איזה יהודי אחד שהוא בסדר.

והנה עם ישראל נמשלו ליונה - עוף, וזהו "מבדילים בעולת העוף", כי כשעם ישראל נמצא בו משהו נעלה שם הגוי מבדילים ואומרים שזה רק אחד. אבל "אין מבדילים בחטאת העוף". כשאחד מישראל חטא, אומרים שכל היהודים כך.

"כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה'. קרבן ראשית תקריבו אותם לה" (ב יא)

הרב פולק זצ"ל, אב"ד בוניהאד בספרו **"ויזכר משה"** כתב לרמוז בפסוק זה את מאמר חז"ל אל תאמר אשנה שאקרא רבי וכו' אלא עשה דברים לשם פועלם, ועוד אמרו חז"ל אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס. והנה שאור הוא כינוי לגאווה (כי הוא מחמיץ את העיסה ומנפח אותה), דבש הוא כינוי לתענוגים, וממילא אומרת התורה כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה'. אמנם אמרו רבותינו ז"ל לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה. וזהו "קרבן ראשית" - כשיתחיל לעבוד את ה', "תקריבו" - אז מותר גם באופן זה, מפני שעל ידי זה יבוא לשמה כשיבין ערכה.

"וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג והוא לא ידע ונסלח לו" (ה יח)

הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו **"טעמא דקרא"** כותב לבאר פסוק זה על פי מה שדרשו רבותינו ז"ל בתורת כהנים שמדובר פה על אדם שאכל חתיכת בשר אחת מתוך שתי חתיכות. ועכשיו יש לו ספק האם אכל חלב או בשר ולכן מביא אשם תלוי. וממילא מובן מדוע הוסיף הפסוק את המילים "אשר שגג", מפני שבאמת יתכן שאין כאן עבירה, שהרי יתכן שאכל את הבשר ולא את החלב, אלא העבירה כאן היא שלא נזהר מספיק ואינו יודע אם אכל כשר או טרף, וזהו "אל שגגתו אשר שגג" שהעבירה היא על מה ששגג.

